NATURVÄRDESINVENTERING STÖDSTORP,

Stödstorp 2:1 med flera, Vaggeryds kommun, Jönköpings län

2025-09-19

Uppdragsinformation

Uppdragsnamn	Naturvärdesinventering - Detaljplan Stödstorp 2-1, Vaggeryds kommun
Uppdragsnummer	10382044
Författare	Marcus Lewin
Datum	2025-09-19
Ändringsdatum	2025-10-23
Granskad av	Oscar Ekberg
Godkänd av	Vaggeryds kommun

Kund

Vaggeryds kommun

Konsult

WSP
WSP Sverige AB
Org nr: 556057-4880
wsp.com

Kontaktpersoner

Andreas Lindberg
Planarkitekt
0370-67 80 96
andreas.lindberg@vaggeryd.se

Behnam Sharo
Stadsarkitekt
0370-67 80 50
behnam.sharo@vaggeryd.se

Innehåll

SAMMANFATTNING 5

1 INLEDNING 5

2 METODIK 5

2.1 NATURVÄRDESKLASSER 7

2.2 VÄRDEARTER 7

2.2.1 Rödlistan 7

2.2.2 Fridlysning 8

2.2.3 Signalarter, nyckelarter och typiska arter 8

2.3 INVASIVA ARTER 8

2.4 LANDSKAPSOMRÅDEN OCH VÄRDELANDSKAP 8

2.5 VÄRDEELEMENT 8

3 OMRÅDESBESKRIVNING OCH LANDSKAP 8

3.1 OMRÅDESBESKRIVNING OCH LANDSKAPSOMRÅDEN 8

4 FÖRARBETE 9

4.1 GEOGRAFISK AVGRÄNSING 9

4.2 SKYDDADE OMRÅDEN 9

4.3 ÖVRIGA NATURVÄRDEN 10

4.4 TIDIGARE INVENTERINGAR 10

4.5 TIDIGARE ARTFYND 10

4.6 VATTENSYSTEM 10

5 RESULTAT 12

5.1 NATURVÄRDESOBJEKT 12

5.1.1 Värdelandskap 12

5.1.2 Naturvärdesbiotoper 12

5.1.3 Naturvårdsarter och värdearter 12

5.2 FÖRDJUPAD INVENTERING 14

5.2.1 Värdeelement 14

5.2.2 Generellt skyddade biotoper 14

5.3 INVASIVA ARTER 15

6 DISKUSSION 15

6.1 FÖRSLAG ÅTGÄRDER SMÅVATTEN 15

7 REFERENSER 15

Bilagor:

1. Tidigare artfynd Artportal

SAMMANFATTNING

WSP Sverige AB har på uppdrag av Vaggeryd kommun utfört en naturvärdesinventering på del av fastigheten Stödstorp 2:1 med flera, Vaggeryd kommun, Jönköpings län. Inventeringen har utgått från metoden beskriven i SIS standard (SIS 199000:2023) och har utförts med kartläggningstyp inventering nivå medel samt tillägg för naturvärdesklass 4, värdeelement, generella biotopskydd, samt detaljerad redovisning av artförekomst. Det aktuella området har generellt relativt låga naturvärden. Vid inventeringen identifierades nio naturvårdsarter. Det dike som löper genom sydvästra delen av inventeringsområden bedöms inte omfattas av generellt biotopskydd. Åtgärder kan vidas för att möjliggöra att biotopen har förutsättningar att utveckla naturvärden.

1 INLEDNING

WSP Sverige AB har på uppdrag av Vaggeryd kommun utfört en naturvärdesinventering på del av fastigheten Stödstorp 2:1 med flera, Vaggeryd kommun, Jönköpings län. Rapporten utgör underlag för detaljplanering. En fältinventering genomfördes 20 och 21 maj 2025 Marcus Lewin.

Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och bedöma vilka naturvärden dessa områden har. Identifierade områden och sammanställning av befintlig information redovisas i rapporten.

Denna rapport innehåller bedömningar ur naturmiljöhänseende. Det är viktigt att poängtera att naturvärdesbedömningen inte är ett ställningstagande av inventeringsområdets lämplighet för en exploatering.

2 METODIK

Inventeringen har utgått från metoden beskriven i SIS standard (SIS 199000:2023) och har utförts med kartläggningstyp inventering nivå medel samt tillägg för naturvärdesklass 4, värdeelement, generella biotopskydd, samt detaljerad redovisning av artförekomst. Vid kartläggningstyp detalj ingår naturvärdesklass 4 och fördjupad inventering av värdeelement. Naturvärdesinventeringen omfattar en insamling och bearbetning av relevant miljöinformation, en fältinventering och en bedömning av naturvärden.

I insamlingen och bearbetningen av relevant miljöinformation ingår genomgång av befintliga data som beskriver området, bakgrundsmaterial från berörda myndigheter, och informationssök i öppna databaser (exempelvis Skyddad Natur och Artportalen). Hela det aktuella inventeringsområdet genomsöks sedan i fält efter naturvärdesbiotoper, värdearter, värdelandskap och andra företeelser som ingår i detaljeringsgraden och medtagna fördjupade inventeringar.

Naturvärdesbedömning innebär att ett geografiskt områdes betydelse för biologisk mångfald bedöms med hjälp av bedömningsgrunderna artvärde och biotopvärde. Biotopvärdet bedöms utifrån förekomst av biotopkvaliteter. Dessa biotopkvaliteter används som underlag för att bedöma vad det är för biotop, hur vanlig, sällsynt eller hotad den är, dess ekologiska funktion och dess tillstånd. Biotopkvaliteter inkluderar strukturer i naturen som trädåldersfördelning, förekomst av död ved, topografi, bördighet, kulturpåverkan, m.m. Sällsynta och hotade biotoper är biotoper som är mindre vanliga nationellt, eller inom ett annat givet geografiskt område, beaktas också i bedömning av biotopvärde. Naturtyp, biotoptyp och eventuell Natura 2000-naturtyp bestäms också. Artvärdet bedöms utifrån biotopens biotiska faktorer i form av arter och organismsamhällen. Bedömningen omfattar antalet värdearter, värdearternas mängd, värdearternas signalvärde och artdiversiteten. Värdearter beskrivs i avsnitt Resultat. Dessa bedömningsgrunder kombineras sedan till en naturvärdesklass, se Figur 1 och avsnitt Resultat. Naturvärdesbedömning avser

den biologiska mångfaldens nuvarande tillstånd. Framtida förändring i biologisk mångfald beaktas inte. Bedömningen av naturvärde görs med Sverige som referensram, med beaktande av betydelse för biologisk mångfald på regional och lokal nivå.

Utöver ovanstående innehåller denna rapport även en rekommenderade åtgärder och skyddszoner för att bevara eller stärka biologisk mångfald för det åkerdike som finns i södra delen av inventeringsområdet.

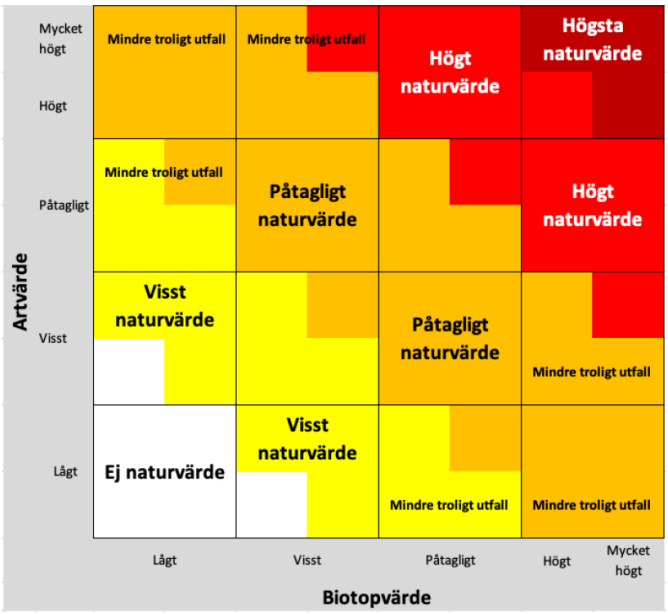

Figur 1. Naturvärdesbedömning vid NVI. Utfall för bedömningsgrund art respektive bedömningsgrund biotop leder till en specifik naturvärdesklass. Källa: SS 199000:2023.

2.1 NATURVÄRDESKLASSER

Identifierade naturvärdesbiotoper inom inventeringsområdet ges ett naturvärde. En naturvärdesbiotops betydelse för biologisk mångfald, det vill säga graden av naturvärde, bedöms enligt en fastställd skala i olika naturvärdesklasser, där klasserna är:

HÖGSTA NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 1)

Mycket stor särskild betydelse för biologisk mångfald. Omfattar biotoper som har god överensstämmelse med ett referenstillstånd för naturliga ekosystem. Innehåller mycket goda livsmiljöer för värdearter och alltid med inslag av rödlistade eller hotade arter. Områden med högsta naturvärde är särskilt viktiga värdekärnor för biologisk mångfald i en nationell och regional grön infrastruktur. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

HÖGT NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 2)

Stor särskild betydelse för biologisk mångfald. Omfattar biotoper som har väsentliga kvaliteter, typiska för naturliga ekosystem. Innehåller goda livsmiljöer för värdearter, ofta med inslag av rödlistade och hotade arter. Områden med högt naturvärde är värdekärnor för biologisk mångfald i en nationell och regional grön infrastruktur. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.

PÅTAGLIGT NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 3)

Påtaglig särskild betydelse för biologisk mångfald. Omfattar biotoper som har typiska kvaliteter för naturliga ekosystem men som kan vara delvis påverkade eller saknar längre kontinuitet och därför inte uppfyller kriterier för naturvärdesklass 1 eller 2. Innehåller oftast livsmiljöer för värdearter. Bidrar till en nationell och regional grön infrastruktur för biologisk mångfald. Den totala arealen av dessa områden har särskild betydelse för att bevara biologisk mångfald i Sverige. Enskilda områden kan lokalt ha stor särskild betydelse för biologisk mångfald där landskapet i övrigt är påverkat och har brist på biologisk mångfald.

VISST NATURVÄRDE – (NATURVÄRDESKLASS 4)

Viss särskild betydelse för biologisk mångfald. Omfattar biotoper med vissa kvaliteter av betydelse för biologisk mångfald. Kan innehålla livsmiljöer för värdearter. Bidrar till grön infrastruktur för biologisk mångfald åtminstone på lokal nivå. Den totala arealen av dessa områden har viss särskild betydelse för att bevara biologisk mångfald i Sverige. Enskilda områden kan lokalt ha särskild betydelse för biologisk mångfald där landskapet i övrigt är påverkat och har brist på biologisk mångfald.

2.2 VÄRDEARTER

Värdeart är en art som är särskilt lämplig att använda vid naturvärdesbedömning genom att den har särskild betydelse för biologisk mångfald eller indikerar att det område där den förekommer har särskild betydelse för biologisk mångfald. En art kan också vara särskilt lämplig därför att den i sig själv har särskild betydelse för biologisk mångfald, till exempel genom att den är ovanlig (sällsynta arter), rödlistad eller fridlyst eller genom att det är en nyckelart, signalart eller typisk art.

2.2.1 Rödlistan

Den svenska Rödlistan innehåller en bedömning av olika arters risk att dö ut i Sverige. De arter som uppfyller kriterierna för någon av kategorierna Nationellt utdöd (RE), Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU), Nära hotad (NT) eller Kunskapsbrist (DD) benämns rödlistade. De arter som kategoriseras som CR, EN eller VU benämns även som hotade. Kategorin kunskapsbrist omfattar arter där kunskapen är så bristfällig att de inte kan placeras i någon kategori, men där tillgängliga data ändå tyder på att de borde vara

rödlistade. Arter som ej är rödlistade finns i kategorin Livskraftig (LC). Rödlistan baseras på internationellt vedertagna kriterier från Internationella Naturvårdsunionen (IUCN).

2.2.2 Fridlysning

Fridlysning innebär att det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter och djur. Cirka 585 av de cirka 50 000 kända växt- och djurarterna i Sverige är fridlysta i hela landet. Alla orkidéer, groddjur, kräldjur, fladdermöss och vilda fåglar är fridlysta. Ytterligare 43 växt- och djurarter är fridlysta i vissa län. De regler som anger vilka arter som är fridlysta finns i artskyddsförordningen (2007:845). Samtliga växt- och djurarter som är fridlysta i hela landet eller i ett län finns förtecknade i artskyddsförordningens bilaga 1 och 2.

2.2.3 Signalarter, nyckelarter och typiska arter

Signalarter är arter vars förekomst ofta indikerar höga naturvärden och goda förutsättningar för en hög biologisk mångfald. Signalarter som används för naturvärdesbedömning i den här rapporten är de utpekade av Skogsstyrelsen och Jordbruksverket, och beaktas enbart om de förekommer i den biotop de är signalart inom. Nyckelarter är arter som formar livsmiljöer, genom att ha stor positiv funktion för ekosystemet i förhållande till sin egen biomassa. Typiska arter är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsamt tillstånd för en viss Natura 2000-naturtyp. Typiska arter beaktas enbart om en Natura 2000-naturtyp föreligger.

2.3 INVASIVA ARTER

Invasiva, främmande arter, IAS (invasive alien species), är införda arter främmande för Sverige som kan konkurrera ut inhemska, känsliga arter eller orsaka skada på människa eller hennes egendom. När invasiva arter konkurrerar med känsliga, inhemska arter kan de även skada de naturliga ekosystemen som de inhemska arterna lever i.

2.4 LANDSKAPSOMRÅDEN OCH VÄRDELANDSKAP

Hela inventeringsområdet ska delas upp i olika landskapsområden utifrån landskapets nyckelkaraktärer. Värdelandskap är landskapsområden vilka har särskild betydelse för biologisk mångfald. Bedömningen ska göras som en helhetsbedömning av landskapets betydelse för biologisk mångfald.

2.5 VÄRDEELEMENT

Fördjupad inventering av värdeelement innebär att en eller flera utvalda typer av värdeelement identifieras och redovisas. Värdeelement är små biotopfragment eller biotopkomponenter med betydelse för biologisk mångfald, exempelvis gölar, grova träd, block och bryn. I omfattningen av den här inventeringen redovisas enbart värdeelement separat om de förekommer utanför en naturvärdesbiotop, eller inte är ett element av den specifika biotopen.

3 OMRÅDESBESKRIVNING OCH LANDSKAP

3.1 OMRÅDESBESKRIVNING OCH LANDSKAPSOMRÅDEN

Den del av Stödstorp 2:1 med flera som har inventerats ligger nordväst om Vaggeryds tätort intill Europaväg 4. Området berörs inte av några befintliga detaljplaner eller markavvattningsföretag. Det aktuella området gränsar mot detaljplan *DP för del av Stödstorp 2:1 och del av Bratteborg 2:6* åt söder.

Inventeringsområdet utgörs till majoritet av produktionsskog på sandig mark upp till 70 år gammal. Skogarna utgörs av områden av enbart sly, slyskog med frötallar eller gles tallskog. Utöver beskogningsytor av sly är skogen generellt hårt gallrad.

Inventeringsområdets närområde utgörs av ett utpräglat skogsbrukslandskap, se Figur 5. Större delen av inventeringsområdet var avverkat under 1960-talet.

4 FÖRARBETE

4.1 GEOGRAFISK AVGRÄNSING

Ett förstudieområde (geografiskt område för förstudie eller förarbete) bör vara större än inventeringsområdet. Förstudieområde för förarbete kallas även kartläggningsområde. Kartläggningsområdet har begränsats till väg 645 i söder, väg 846 åt öst samt väg 649 och vägen längs Ekebergsbäcken fram till kraftledningsgatan i väst. Se Figur 2.

4.2 SKYDDADE OMRÅDEN

Inventeringsområdet omfattas inte av några beslutade områdesskydd, se Figur 2. Delar av inventeringsområdet kan beröras av strandskydd. Generellt skyddade biotoper redovisas under Resultat.

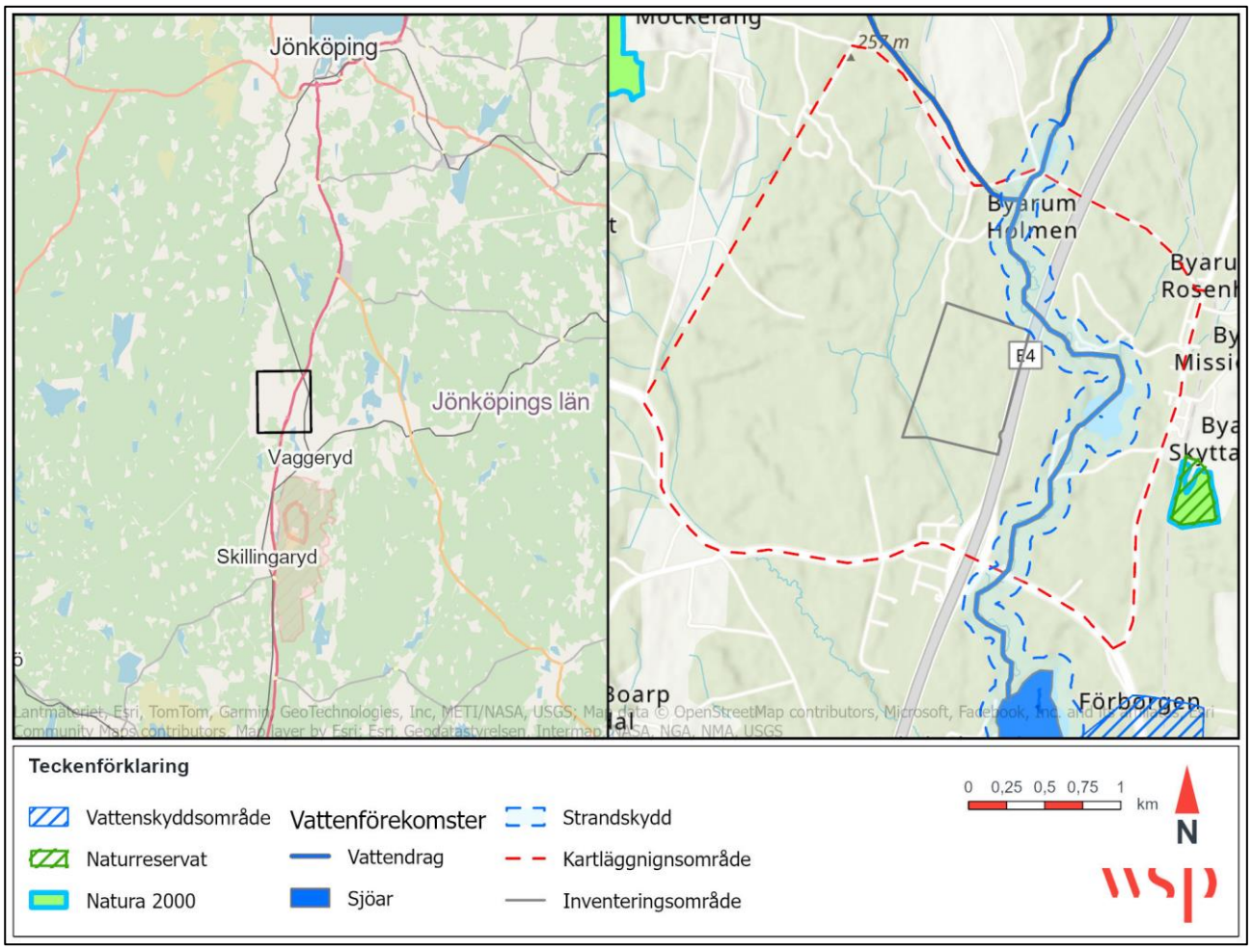

Figur 2. Skyddad natur i förhållande till inventeringsområdet. Data hämtat från Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsstyrelsen.

4.3 ÖVRIGA NATURVÄRDEN

Inom kartläggningsområdet finns tidigare kända naturvärden i form av nyckelbiotoper och naturvärdesträd, se Figur 3.

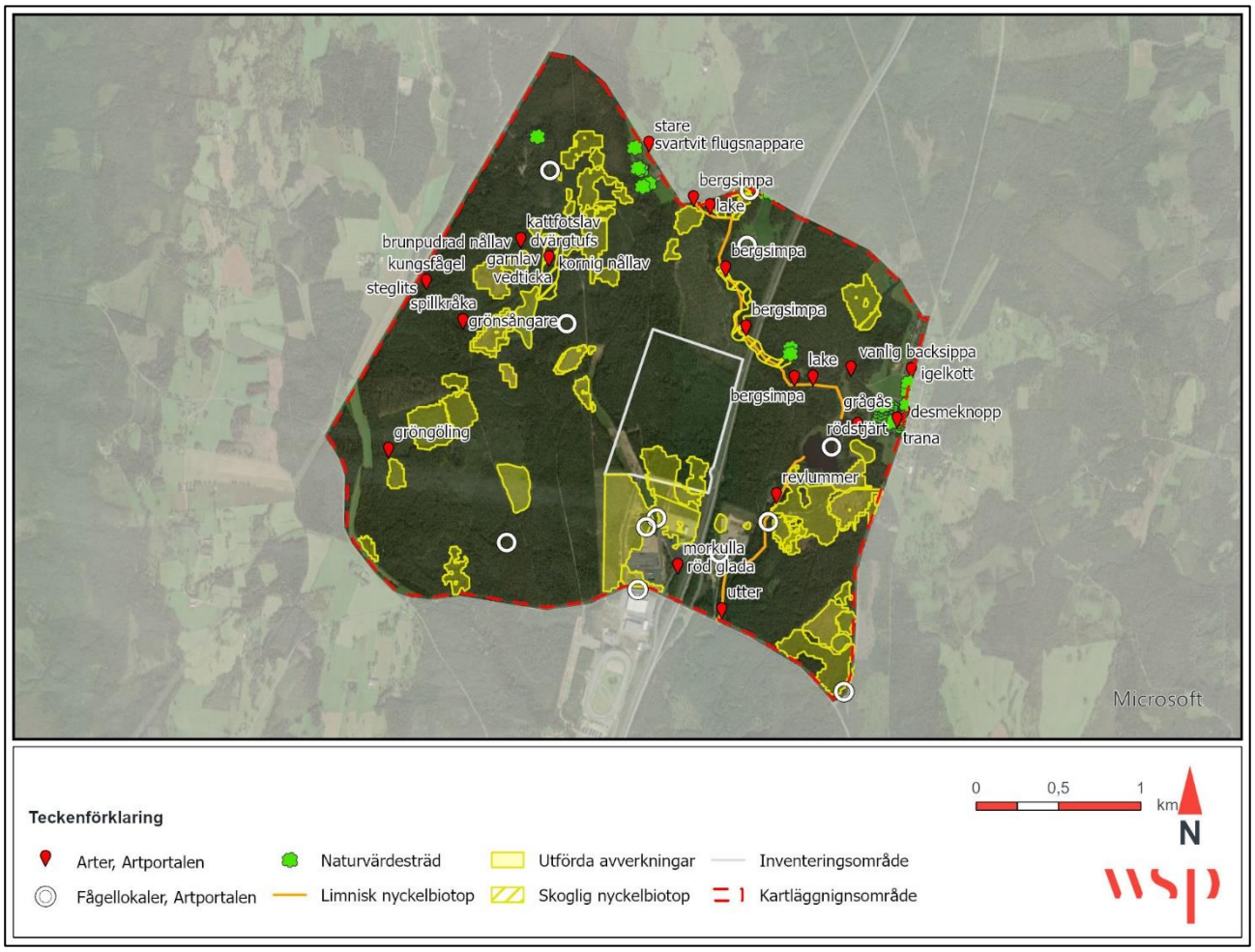

Figur 3. Kända naturvärden inom kartläggningsområdet. Fågellokaler markerar observationspunkter av flertalet fynd av fågelarter. Data hämtat från Artportalen, Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsstyrelsen.

4.4 TIDIGARE INVENTERINGAR

Det aktuella området omfattas inte av några tidigare kända inventeringar.

4.5 TIDIGARE ARTFYND

Tidigare fynd av naturvårdsarter har undersökts för perioden 2000-2025. Ingen observation är rapporterad inom inventeringsområdet. Inom kartläggningsområdet finns 1782 observationer av 125 arter rapporterade till Artportalen, se Bilaga 1 och Figur 3. Av dessa är 111 fågelarter, varav 42 skyddsvärda fågelarter. Inga observationer av invasiva arter har rapporterats för denna period.

4.6 VATTENSYSTEM

En naturvärdesinventering skall innehålla en redovisning av vilka avrinningsområden, hav, sjöar och vattendrag som förekommer inom inventeringsområdet. Områdets aktuella vattensystem redovisas i Figur 4.

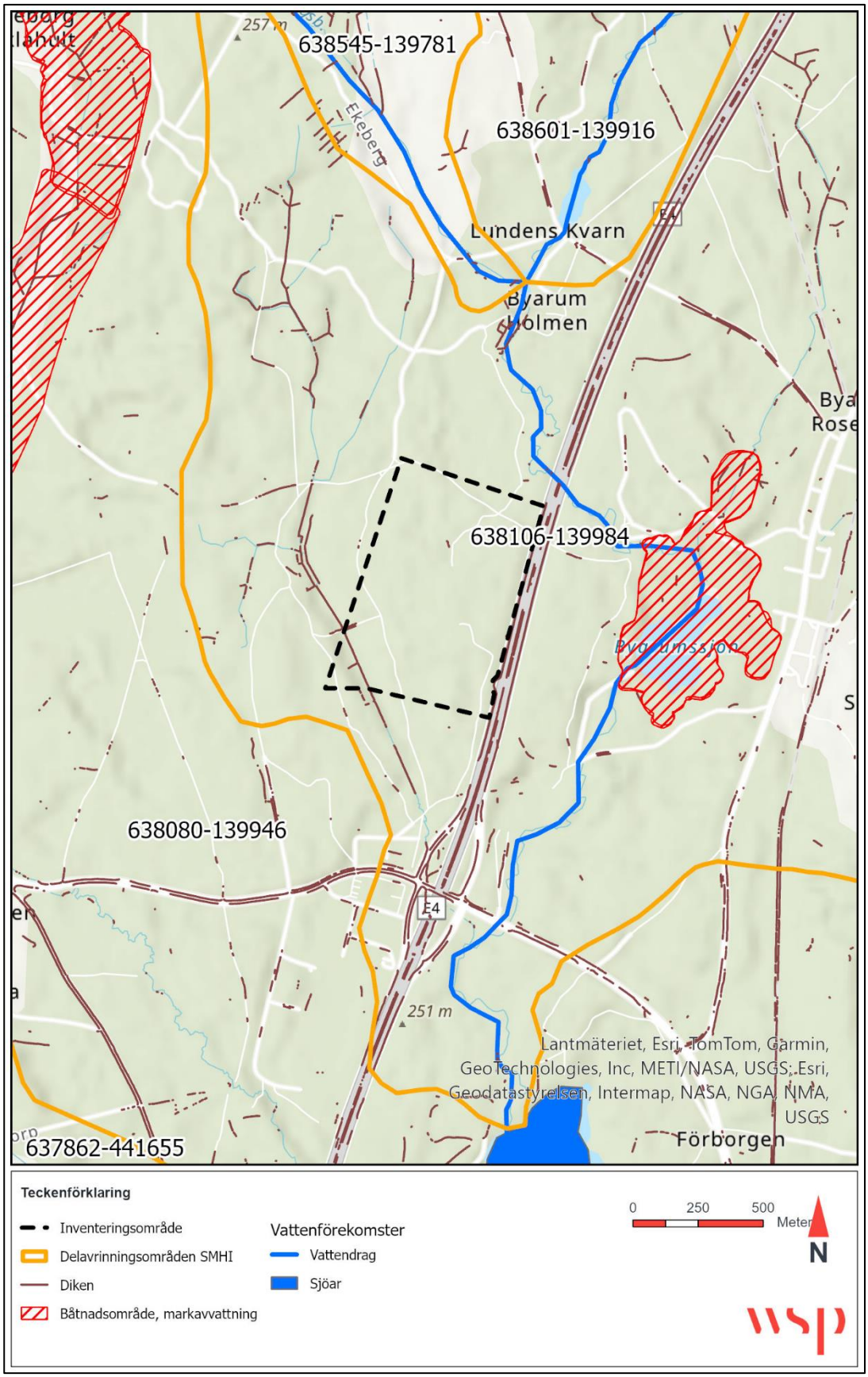

Figur 4. Den aktuella platsens vattensystem. Data hämtat från SMHI, Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsstyrelsen.

5 RESULTAT

En fältinventering genomfördes den 20-21 maj 2025. Resultatet av naturvärdesinventeringen i fält redovisas nedan. Resultatet är uppdelat i delar med följande ordning:

- Värdelandskap (0 landskap)
- Naturvärdesbiotoper (0 biotop)
- Fynd av värdearter (0 fynd)
- Fynd av invasiva arter (0 fynd)
- Värdeelement (0 naturvärdesträd)

5.1 NATURVÄRDESOBJEKT

Geografiska objekt som bedöms ha särskild betydelse för biologisk mångfald kallas naturvärdesobjekt.

5.1.1 Värdelandskap

Inventeringsområdets närområde utgörs av ett utpräglat skogsbrukslandskap. Värdelandskap är landskapsområden vilka har särskild betydelse för biologisk mångfald. Inga värdelandkap har identifierats.

5.1.2 Naturvärdesbiotoper

En naturvärdesbiotops betydelse för biologisk mångfald, det vill säga graden av naturvärde, bedöms enligt en fastställd skala i olika naturvärdesklasser. Inga naturvärdesbiotoper identifierades vid naturvärdesinventeringen.

5.1.3 Naturvårdsarter och värdearter

Totalt identifierades nio naturvårdsarter, varav inga bedöms utgöra en värdeart. Samtliga arterna är fridlysta. Naturvårdsarter är ett samlingsbegrepp för signalarter, rödlistade arter och fridlysta arter som i sig är särskilt skyddsvärda eller indikerar områden med höga naturvärden. En värdeart är en art som är särskilt lämplig att använda vid naturvärdesbedömning genom att den har särskild betydelse för biologisk mångfald eller indikerar att det område där den förekommer har särskild betydelse för biologisk mångfald. Se Tabell 1 och Figur 5.

Tabell 1 visar observerade naturvårdsarter.

Art	Vetenskapligt namn	Rödlistekategori
Bofink	*Fringilla coelebs*	LC
Kungsfågel	*Regulus regulus*	LC
Lövsångare	*Phylloscopus trochilus*	LC
Nötväcka	*Sitta europaea*	LC
Revlummer	*Lycopodium annotinum*	LC
Svarthätta	*Sylvia atricapilla*	LC
Talltita	*Poecile montanus*	NT
Taltrast	*Turdus philomelos*	LC
Trädpiplärka	*Anthus trivialis*	LC

Figur 5. Resultat naturvärdesinventering.

5.2 FÖRDJUPAD INVENTERING

5.2.1 Värdeelement

Inga värdeelement identifierades vid naturvärdesinventeringen.

5.2.2 Generellt skyddade biotoper

I sydvästra delen av området korsar ett öppet dike öppen mark. Diket är rätat och näringspåverkat med oljeskimmer, och har inte bedömts utgöra visst naturvärde eller högre. Den öppna ytan har ursprung i någon form av jordbruksdrift. Vid platsbesöket konstaterades att cirka tre fjärdedelar av områdets matjord var bortschaktad, vilket även syns i Figur 5. På ytan där matjorden låg kvar fanns tecken på grävarbete och även gränsstolpar, vilket gör de delarna av ytan svår att bruka rationellt. Delar av de nakna ytorna används även för massupplaga. Allt detta indikerar att jordbruksmarken tagits ur produktion. Därför har diket på platsen inte bedömts uppfylla kriterierna för generellt biotopskydd av småvatten i jordbruksmark.

Figur 6. Dike korsar före detta jordbruksmark. Till vänster i bild är matjorden avlägsnad, och till höger delvis avlägsnad.

5.3 INVASIVA ARTER

Inga invasiva arter identifierades vid naturvärdesinventeringen.

6 DISKUSSION

6.1 FÖRSLAG ÅTGÄRDER SMÅVATTEN

Beställaren har önskat förslag på rekommenderade åtgärder och skyddszoner för att bevara eller stärka biologisk mångfald för det dike som finns i sydvästra delen av inventeringsområdet. Detta avsnitt ingår inte i redovisningen av en naturvärdesinventering enligt standarden för naturvärdesinventering (SIS, 2023).

Naturliga vattendrag med höga naturvärden har generellt en meandrande utformning, är kantad av raviner, skuggade av buskar och träd, har forsande eller porlande vatten och inslag av block eller stenar.

Diket är rätat och näringspåverkat oljeskimmer (potentiell petroleumprodukt), och har inte bedömts utgöra visst naturvärde eller högre. Biotopen hyste inte heller några värdearter. Naturvärdena kan förbättras främst genom att sänka flödeshastigheten, heterogenisera biotopen med olika typer av mikroklimat genom att konstruera strukturer samt skugga ytvatten.

Diket delar ett stråk av brukad mark som skär genom skogslandskapet. Av lantmäteriets terrängskuggningskarta går det att utläsa att stråket har ursprung ur någon typ av naturligt vattendrag.

Följande rekommendationer utgår ifrån ett ekologiskt perspektiv och tar inte hänsyn till andra teknikområden. Eftersom diket saknar viss särskild betydelse för biologisk mångfald eller högre kan förbättrande åtgärder utföras på hela sträckan:

- Diket kan grävas om till ett meandrande vattendrag.
- Slänter kan bitvis konstrueras flackare för att möjliggöra tillfälliga översvämningar av dessa.
- Block eller stenar kan placeras i fåran.
- Detaljplanen bör tillåta att buskar och träd får etablera sig i slänterna.
- Dagvatten bör genomgå rening innan det släpps till vattenmiljöer som inte har efterföljande rening.

Eftersom biotopen i dagsläget inte har några påtagliga naturvärden så är frågan om eventuell skyddszon endast hypotetisk. Dock skulle biotopen kunna integreras i någon typ av grönområde i syfte att stärka biologisk mångfald på platsen.

7 REFERENSER

SIS. (2023). *SS 199000:2023, Naturvärdesinventering (NVI) – Kartläggning och värdering av biologisk mångfald – Krav och vägledning.* SIS-kommitté Naturvärdesinventering.

VI ÄR WSP

WSP är ett av världens ledande konsultbolag och rådgivare inom samhällsutveckling. Vi utvecklar allt ifrån städer och transportsystem till vattenförsörjning och höga hus. Med 67 000 medarbetare i över 40 länder samlar vi experter inom analys och teknik, för att framtidssäkra världen. I Sverige har vi omkring 4 000 medarbetare.

Tillsammans med våra kunder tar vi fram innovativa lösningar för en mänsklig, trygg och välfungerande morgondag. Vi planerar, projekterar, designar och projektleder olika uppdrag inom transport och infrastruktur, fastigheter och byggnader, hållbarhet och miljö, energi och industri samt urban utveckling. Så tar vi ansvar för framtiden.

wsp.com

WSP
WSP Sverige AB
Org. nr:556057-4880
wsp.com